

NIBIO

NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

Skjøtselsplan for slåttemarkene på Otting i Leirfjord kommune, Nordland

NIBIO RAPPORT | VOL. 9 | NR. 164 | 2023

Annette Bär

Avdeling for kulturlandskap og biologisk mangfold, Tjøtta

TITTEL/TITLE

Skjøtselsplan for slåttemarkene på Otting i Leirfjord kommune, Nordland.

FORFATTER(E)/AUTHOR(S)

Annette Bär

DATO/DATE:	RAPPORT NR./ REPORT NO.:	TILGJENGELIGHET/AVAILABILITY:	PROSJEKTNR./PROJECT NO.:	SAKSNR./ARCHIVE NO.:
21.12.2023	9/164/2023	Åpen	420162	17/01345
ISBN:	ISSN:		ANTALL SIDER/ NO. OF PAGES:	ANTALL VEDLEGG/ NO. OF APPENDICES:
978-82-17-03421-6	2464-1162		28	2

OPPDRAUGSGIVER/EMPLOYER:

Statsforvalter i Nordland, Klima- og Miljøavdeling

KONTAKTPERSON/CONTACT PERSON:

Anne Sofie Bråge Fjeldstad

STIKKORD/KEYWORDS:

Skjøtsel, kulturlandskap, slåttemark, utvalgt naturtype, tilskuddsordning for trua naturtyper

FAGOMRÅDE/FIELD OF WORK:

Kulturlandskap og biologisk mangfold

SAMMENDRAG/SUMMARY:

Utarbeidelse av skjøtselsplanen for slåttemarkslokalitetene på Otting i Leirfjord kommune er utført på oppdrag av Statsforvalteren i Nordland. Skjøtselsplanen gir faglig funderte anbefalinger for skjøtsel av den trua naturtypen slåttemark. Den baserer seg på feltbefaring og intervju med brukeren.

Rapporten er delt inn i to hoveddeler. Første del gir en kort beskrivelse av naturtypen. Andre del er rettet mot den som skal utføre skjøtsel og forvaltningen, og omhandler naturgrunnlaget og dagens drift i området, samt beskrivelsen av konkrete restaurerings- og skjøtselstiltak innenfor lokaliteten.

LAND/COUNTRY:	Norge
FYLKE/COUNTY:	Nordland
KOMMUNE/MUNICIPALITY:	Leirfjord
STED/LOKALITET:	Otting

GODKJENT /APPROVED

Anders Nielsen

AVD. LEDER

PROSJEKTLEDER /PROJECT LEADER

Annette Bär

FORSKER

NIBIONORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

Forord

Utarbeidelse av skjøtselsplanen for Otting i Leirfjord kommune er utført i forbindelse med fagkoordinatorens sine oppgaver i samråd med Statsforvalteren i Nordland. Skjøtselsplanen gir faglig funderte anbefalinger for restaurering og skjøtsel av den trua naturtypen slåttemark, og er i samsvar med handlingsplanen for Utvalgt naturtype slåttemark (Miljødirektoratet 2023). Den baserer seg på feltbefaring i 2022 og dialog med grunneieren.

Rapporten er delt inn i to hoveddeler. Første del gir en kort beskrivelse av slåttemark i Nord-Norge. Denne er en del av skjøtselsplanmalen og er ikke utarbeidet av undertegnede. Andre del er rettet mot den som skal utføre skjøtsel og forvaltningen, og omhandler naturgrunnlaget og dagens drift i området, samt beskrivelsen av konkrete restaurerings- og skjøtselstiltak innenfor lokalitetene.

Som vedlegg finnes en beskrivelse av de verdifulle naturtypene som inngår i drifta. Den genererer i hovedsak informasjon rettet inn mot forvaltning, inkludert søkbare egenskaper for området i Miljødirektoratets naturbase.

NIBIO takker grunneieren Peter Liepold Lie og Statsforvalteren i Nordland for godt samarbeid.

Tjøtta, november 2023

Annette Bår

Fagkoordinator for trua naturtyper i Nordland fylke
NIBIO, Tjøtta

Alle kartutsnitt/flyfoto: © Kartverket

Innhold

1 Slåttemark i Nord-Norge	5
2 Skjøtselsplan for Otting	8
2.1 Innledning.....	9
2.2 Hensyn og prioriteringer.....	9
2.3 Tradisjonell og nåværende drift	10
2.4 Aktuelle erfaringer med skjøtselen	10
2.5 Artsmangfold og eventuelle observerte endringer	10
2.6 Evaluering/vurdering av skjøtselen	10
2.7 Mål for verdifull slåttemark.....	10
2.8 Restaureringstiltak (engangstiltak eller tiltak som gjennomføres over en avgrensa periode).....	11
2.9 Skjøtselstiltak (tiltak som gjentas årlig)	11
2.9.1 Slått	11
2.10 Oppfølging av skjøtselsplanen.....	12
2.11 Bilder fra lokaliteten(e).....	13
Referanse.....	16
Vedlegg.....	17
1 Lokalitätsbeskrivelse i Naturbase.....	17
1.1 Otting 1.....	18
1.2 Otting 2.....	20
1.3 Otting 3.....	22
2 Tiltakslogg, grunneiers notater.....	25

1 Slåttemark i Nord-Norge

Tradisjonelle slåttemarker er naturenger i inn- og utmark med ville plantearter, som har blitt slått for å skaffe vinterfôr til husdyra. Slåttemarkene ble gjerne slått seint i sesongen, etter at de fleste plantene hadde blomstra og satt frø. De er ofte overflatelydda for stein, men har i mindre grad vært oppdyrket og tilsådd i seinere tid, og er ikke- eller i liten grad gjødsla med tilført husdyr- og kunstgjødsl. Slåttemarkene har tradisjonelt vært høstbeita og kanskje også vårbeita. Hvordan slåttemarkene har vært skjøttet varierer imidlertid fra sted til sted.

Slåttemarkene er ofte urterike (blomsterrike), og omtales gjerne som «blomsterenger». De huser også ofte et stort mangfold av insekter.

Artssammensetningen i slåttemarkene kan variere mye blant annet avhengig av klimaet. Variasjonen i slåttemarksfloraen er stor fra nord til sør og fra kyst til innland i Nord-Norge. Forskjeller i fuktighetsforhold og kalkinnhold i marka påvirker også artssammensetningen sterkt.

Vanlige plantearter i tørre-friske enger er gras og halvgras som engkvein, rødsvingel, gulaks, bakkefrytle, bleikstarr og urter som for eksempel blåklukke, ryllik, følblom, småengkall, hvitmaure, fuglevikke, engsyre, harerug, engsoleie, marikåpe-arter, i høyereliggende områder også snøsøte. I Nordland og Troms er også rødknapp og prestekrage vanlige innslag i tørre slåttemarker, mens silkenellik kan komme inn i Øst-Finnmark.

Figur 1. Slåttemark på Svebakken i Hemnes kommune i Nordland som representerer en tørr-frisk engutforming. Bildet t.h. viser småengkall som gjerne vokser i slike enger. Foto t.v. Annette Bär og t.h. Ellen Svalheim.

I litt kalkholdige områder kan man finne gras som dunhavre, og i de sørlige delene av Nord-Norge også hjertegras. Ellers på kalk vokser urter som gjeldkarve, fjellflokk, vill-løk, vill-lin, fjellfrøstjerne, gulmaure, (fjell)bakkestjerne, ulike marinøkler og orkideer. Noen av disse står på den norske rødlisten (og er truet) (www.artsdatbanken.no).

I litt fuktigere eng finnes arter som sølvbunke, jåblom, ballblom, skogstorkenebb, rød jonsokblom, marikåper, sibirgrasløk og hvitbladtistel. I fuktigere enger i Finnmark kan man finne østlige arter, foruten silkenellik som nevnt over også finnmarksfrøstjerne, storveronika og russekjeks.

Figur 2. Slåttemark på Kvanndalen i Rana kommune i Nordland. Bilde t.h. viser ballblom som er et vanlig innslag i litt fuktigere eng ved siden av arter som sølvbunke, jåblom, og skogstorkenebb. Foto t.v. Annette Bär, t.h. Ellen Svalheim.

Figur 3. Slåttemark med silkenellik i Anopset i Porsanger kommune i Finnmark. Bilde t.h viser nærbilde av silkenellik som er en østlig art og stedvis vokser i slåttemarkene i Finnmark. Begge foto: Ingrid Golten.

Hvis slåtteenger blir liggende brakk, blir engene gjerne dominert av noen få, høyvokste arter. Hundekjeks, skogstorkenebb, marikåper og mjødukt er typisk, men også tromsøpalme kan komme inn. I innlandet er store felt av geitrams vanlig der drifta har opphørt, før busker og trær overtar i en senere fase av gjengroingen.

Mange gamle slåttemarkar brukes i dag til beite eller er grodd igjen. «Tradisjonelle» slåttemarkar har derfor blitt svært sjeldne og det er spesielt viktig at gjenværende slåttemarkar holdes i hevd. Generelle restaurerings- og skjøtselstiltak er omtalt i veiledningsheftet, og konkrete råd for skjøtsel av din lokalitet beskrives i denne skjøtelsplanen. Nærmere omtale av ulike plantearter fra engene finnes i Bondens kulturmarksflora for Nord-Norge (Bele et al. 2014). Mye av denne teksten om slåttemark i Nord-Norge er hentet fra den.

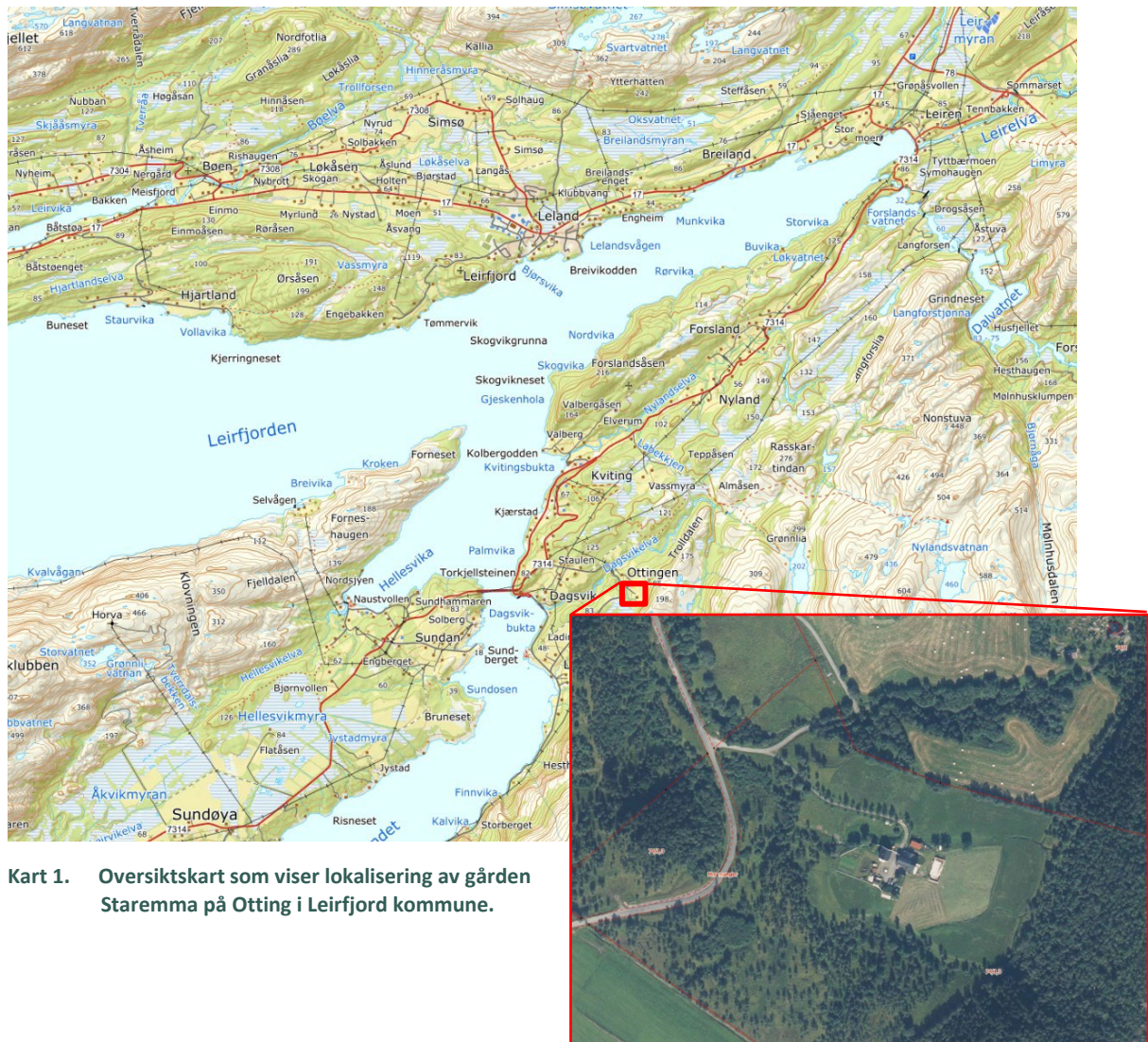
2 Skjøtselsplan for Otting

GRUNNEIER: Peter Liepold Lie		ANSVAR SKJØTSEL: Peter Liepold Lie		LOKALITETSVERDI I NATURBASE: Otting 1, verdi B Otting 2, verdi C Otting 3, verdi C	
DATO UTARBEIDING AV 1.SKJØTSELSPLAN: 1.10.2023			DATO BEFARING (1.SKJ.PL.): 30.06.2022		
DATO REVIDERING:			DATO BEFARING (REVIDERING):		
KONTAKT MED GRUNNEIER/BRUKER (TELEFON, BEFARING, EPOST MM) Juni 2022 telefonsamtale og befaring av slåttemarkene 22.10.2022 befaringsnotat om potensielle slåttemarkslokaliteter Juni+ sept 2023 telefon med grunneier					
1.SKJØTSELSPLAN UTFORMET AV : Annette Bär				FIRMA:	
REVIDERT UTGAVE UTFORMET AV :				NIBIO	
UTM SONE LOKALITET(ER): 33 W 33 W 33 W		NORD: 7323826 7323748 7323747		ØST: 408195 408122 408229	
NÅVÆRENDE AREAL PÅ SKJØTSELSPLAN-/NATURBASE LOKALITET: Otting 1 Otting 2 Otting 3		6,6 daa 1,3 daa 9,5 daa		DEL AV VERNEOMRÅDE: nei HVILKET VERN:	
AREAL (ETTER EVENTUELT RESTAURERING):					
DEL AV UTVALGT KULTURLANDSKAP: nei					

2.1 Innledning

Staremma er et småbruk som ligger på Otting i Leirfjord kommune. Gården ligger 60 m.o.h. ved foten av en åsrygg i øst. Terrenget heller mot nordvest. Berggrunn er dekt av løsmasser fra hav- og fjordavsetninger, men er ikke spesielt kalkrike.

Innmarksarealene nærmest våningshuset utgjør omlag 26 daa. Innmarksarealene brukes som slåtteland for produksjon av vinterfôr til gårdens sauebesetning. Gården drives økologisk og har i dag 30 vinterfôret sau.

Kart 1. Oversiktskart som viser lokalisering av gården Staremma på Otting i Leirfjord kommune.

2.2 Hensyn og prioriteringer

Kloakslam har blitt brukt i enkelte år til gjødsling. I 2022 ble den påført lokaliteten Otting 2. Det anbefales at ikke de andre registrerte slåttemarksarealene gjødsles med kloakslam, men at den bruken begrenses til lokalitet Otting 2 dersom kloakslammen ikke kan spres på andre områder.

2.3 Tradisjonell og nåværende drift

Peter Liepold overtok gården på 1980-tallet og arealene har blitt drevet økologisk siden.

I dag har gården en besetning på 30 vinterfôret sau. Innmarksarealenet har stort sett ligget urørt siden 1980-tallet. Bare enkelte områder har blitt sådd inn tidligere i forbindelse med bakkearonding og masseflytting, senest for omtrent 8 år tilbake. Det har ikke blitt brukt kunstgjødsel på innmarksarealene.

2.4 Aktuelle erfaringer med skjøtselen

Innmarksarealene beites om våren av sauene før de gjerdes inn med lettgjærde. Arealene slås vanligvis over en 3-ukers periode i fra midten av juli. Slåtten gjennomføres med tohjulstraktor og graset tørkes på bakken så langt det er mulig. I fuktige somre med dårlige tørkeforhold brukes høytørkeren i låven. Hesjing gjøres i slike tilfeller på de øverste, mest fuktige teigene.

Skjøtselsregimet følger den tradisjonelle drivemåten for verdifull slåttemark og bør videreføres. Lokalitet Otting 3 har stor potensiale til oppgradering til regional verdi (B-verdi) siden nåværende bruksregimet legger til rette for det.

2.5 Artsmangfold og eventuelle observerte endringer

Artsmangfoldet i de godt drenerte delene av slåttemark Otting 1 og 3 er middels artsrik og består av mange arter typisk for semi-naturlig eng. Artene i engene er jevnt fordelt og det ble registrert bl.a. småengkall, rødkløver, hvitkløver, grasstjerneblom, karve, hvitbladtistel, engsyre, engsoleie, ryllik, løvetann sp., åkersnelle, følblom og mjødukt. Av gras- og halvgrasarter ble det funnet engkvein, rødsvingel, gulaks, timotei, sølvbunke og engfrytle. I den øvre, mer myrpregete delen av slåttemarkene (Otting 1 og 3) øker andelen av småengkall, åkersnelle, løvetann, karve, mjødukt og engsyre.

Lokalitet Otting 2 har flere nitrofile arter som skyldes at arealet har blitt påført kloakkslam i 2022. Arter som ble registrert er bl.a. ryllik, engsoleie, engsyre, løvetann sp., rødkløver, småengkall, vanlig arve, engkvein, gulaks, karve, mjødukt og sølvbunke.

2.6 Evaluering/vurdering av skjøtselen

OPPSUMMERENDE VURDERING	I HØY GRAD	IMIDDELS GRAD	I LITEN GRAD
Har skjøtselen vært tilfredsstillende for å oppnå målene, jf skjøtselsplanen som nå revideres?			
Bør skjøtselen endres for neste skjøtselsplanperiode (neste 5 år)?			X
Er det realistisk at lokaliteten holdes i hevd de neste 5 åra?		X	

2.7 Mål for verdifull slåttemark

HOVEDMÅL FOR LOKALITETEN(E): Hevder mest mulig areal som tradisjonell slåttemark ved videreføring av det årlige slåtteregetet for å bevare god tilstand og eksisterende arts mangfold
EVENTUELLE SPESIFIKKE MÅL FOR DELOMRÅDER: Arealet som inngår i slåttemarkslokalitetene skal skjøttes som tradisjonell slåttemark. Videreføre skjøtselsregime med slått i månedsskifte juli/august, tørking og fjerning av graset og ingen gjødsling.

Slår lengst mulig ut i kanten og evt. rydde noe kratt og trær for å holde arealet på dagens størrelse.
Begrense gjødsling med kloakslam til slåttemark Otting 2 dersom det ikke finnes andre spredningsarealer.

TILSTANDSMÅL FOR ENKELTE AV ARTENE:

Artsmangfold skal holde seg stabilt høyt med tanke på mange semi-naturlige engarter.

Fremmede arter og problemarter som representerer høy risiko for stedegent biologisk mangfold skal være fraværende.

2.8 Restaureringstiltak (engangstiltak eller tiltak som gjennomføres over en avgrensa periode)

RESTAURERINGSTILTAK (KORT BESKRIVELSE, REDSKAPSBRUK M.M.)	PRIORITERING (ÅR)	AREAL/ (DEL)OMRÅDE	TIDSRUM (MND/UKJE)
Ingen spesielle restaureringstiltak			

2.9 Skjøtselstiltak (tiltak som gjentas årlig)

2.9.1 Slått

TILTAK (KORT BESKRIVELSE, REDSKAPSBRUK M.M.)	PRIORITERING (ÅR)	AREAL/ (DEL)OMRÅDE	TIDSRUM (MND/UKJE)
Otting 1: middels tung slått pga fuktige forhold	Årlig	6,6 daa	juli/aug.
Otting 2 + deler av 3: lett slått; flat og slett terreng	Årlig	1,3 + 4,3 daa	juli/aug.
Otting 3: middels tung slått; fuktig og noe tuet terreng	Årlig	5,2 daa	juli/aug.

Dersom engene slås etappevis kan det med fordel byttes på rekkefølgen når delområdene slås for å ta hensyn til insekter og ulike tidspunkter når plantene blomstrer og produserer modne frø.

Generelt gjelder for skjøtselsslått (for forklaring se veiledningshefte):

- Slåtten bør skje etter at de fleste artene har blomstret og satt frø (som regel ikke før i siste halvdel av juli). Slåttetidspunktet vil variere fra år til år ut fra variasjoner i været og vekstsesongen. Følg derfor med på blomstring og frøsetting!
- Graset bakketørkes lengst mulig, helst 1-3 dager eller hesjes før det fjernes fra området.
- Områdene kan slås med liten lett traktor med slåmaskin, tohjulsslåmaskin eller ljà, avhengig av bratthet, fuktighetsgrad og framkommelighet. Kantklipper med tråd kan benyttes på mindre areal der det er vanskelig å komme til med maskiner.
- Ikke bruk tunge maskiner, spesielt i fuktige partier, som kan påføre komprimering av jorda og kjøreskader.
- Unngå bruk av kunstgjødsel, gylle eller store mengder bløt husdyrgjødsel.

Kart 2. Foreslåtte skjøtselstiltak for naturbaselokalitetene på Otting.

2.10 Oppfølging av skjøtelsesplanen

NESTE REVIDERING/EVALUERES ÅR:
2028 eller ved større endringer i driftsopplegget
BEHOV FOR YTTERLIGERE REGISTRERING AV SPESIFIKKE NATURTYPER OG/ELLER ARTSGRUPPER:
nei
GJENNOMFØRTE ELLER PÅBEGYNT TILTAK SOM ER FINANSIERT DE SISTE 5 ÅRA:
PERSON(-ER) SOM HAR ANSVAR FOR Å GJENNFØRE TILTAKENE I SKJØTSELPLANEN:
Peter Liepold

2.11 Bilder fra lokaliteten(e)

Figur 4. Vestre delen av enga Otting 1 er middels artsrik. Foto: A. Bär

Figur 5. Den østre delen av Otting 1 mot skogen har fuktigere preg og vegetasjonssammensetning domineres stedvis av småengkall. Foto: A. Bär

Figur 6. Artsmangfold i Otting 1 omfatter en god del av de typiske engartene som f.eks. Rødkløver, hvitkløver, småengkall, ryllik, rødsvingel, engkvein, gulaks, grasstjerneblom, karve, følblom og engsyre.

Figur 7. Otting 2. Foto: A. Bär

Figur 8. Deler av Otting 3 er myrlendt. Foto: A. Bär

Referanse

Miljødirektoratet 2023. Handlingsplan for slåttomar og tilhørende artsmangfold i perioden 2023-2037. M2568. 35 s.

Bär, A. Potensielle slåttemarkslokaliteter på Otting, Leirfjord kommune. Befaringsnotat 19.07.2022

Vedlegg

1 Lokalitetsbeskrivelse i Naturbase

Kart 3. Avgrensning av slåttemarkslokalitetene på Otting med verdi og arealstørrelse.

1.1 Otting 1

Søkbare egenskaper

Navn på lokaliteten Otting 1				Kommune Leirfjord		Områdenr.	
ID i Naturbase			*Registrert i felt av: Annette Bår			Dato: 30.06.2022	
Eventuelle tidligere registreringer og andre kilder (skriftlige og muntlige) Bår, A. 2022. Befaringsnotat. Upubl.						Skjøtselsavtale: Inngått år: - Utløper år: -	
Hovednaturtype: Slåttemark – D01, 100 %				Utforminger: D0104 Frisk, fatting eng slått D0101 Fuktig fattigeng slått (T32-C-4 intermediær eng med klart hevdpreg V10-C-1 intermediær våteng)			
Tilleggsnaturtyper:							
Verdi (A, B, C): B			Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.) Bilder				
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11)							
Stedkvalitet		Tilstand/Hevd		Bruk (nå):			Vegetasjonstyper:
< 20 m	x	God	x	Slått	x	Torvtekt	G4 G12
20 – 50 m		Svak		Beite	(x)	Brenning	
50-100 m		Ingen		Pløying		Park/hagestell	
> 100 m		Gjengrodd		Gjødsling			
		Dårlig		Lauving			

Områdebeskrivelse

Innledning

Området ble befart for første gang i 2022 av fagkoordinator for trua naturtyper i Nordland, A. Bår for å se på potensiale for avgrensning av verdifulle slåttemarkslokaliteter. Under befaringen ble det avgrenset 3 potensielle lokaliteter. I 2023 ble det utarbeidet naturbasebeskrivelser og en skjøtselsplan for disse lokalitetene basert på befaring og intervju med grunneieren. Denne områdebeskrivelsen omtaler den mest verdifulle slåttemarka.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Staremma er et småbruk som ligger på Otting i Leirfjord kommune. Gården ligger 60 m.o.h. ved foten av en åsrygg i øst. Terrenget heller mot nordvest. Berggrunn er dekt av løsmasser fra hav- og fjordavsetninger, men er ikke spesielt kalkrike.

Slåttemarka avgrenses mot gårdsveien i sør. I vest avgrenses arealet ved kanten til en bratt skråning som brukes som beitebakke. Langs nordsiden står det trær langs kanten og enga avsluttes i øst mot skogen som begynner ved åsryggen. Totalt måler slåttemarka 6,6 daa.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Enga er godt drenert i vestenden, mens den øvre delen mot skogen og fjellet ligger på myrlendt jord og har et fuktigere preg. Den vestre delen er registrert med utforming D0104 Frisk, fating eng slått. I NiN2 faller enga under kartleggingsenhet T32-C-4 intermediær eng med klart hevdpreg. I den østre delen karakteriseres enga av utformingen D0101 Fuktig fattigeng slått som tilsvarende V10-C-1 intermediær våteng jfr. NiN2.

Artsmangfold

Artene i enga er jevnt fordelt og det ble registrert bl.a. småengkall, rødkløver, hvitkløver, grasstjerneblom, karve, hvitbladtistel, engsyre, engsoleie, ryllik, løvetann sp., åkersnelle, følblom og mjøddurt. Av gras- og halvgrasarter ble det funnet engkvein, rødsvingel, gulaks, timotei, sølvbunke og engfrytle. I den øvre, mer myrpregete delen av slåttemarka øker andelen av småengkall, åkersnelle, løvetann, karve og engsyre.

Bruk, tilstand og påvirkning

Innmarksarealene nærmest våningshuset utgjør omlag 26 daa og brukes som slåtteland for produksjon av vinterfôr til gårdens sauebesetning. Slåttemarkslokaliteten Otting 1 omfatter 6,6 daa. Gården drives økologisk og har i dag 30 vinterførete sau.

Fremmede arter

Ingen registrert.

Skjøtsel og hensyn

Det er viktig å opprettholde den kontinuerlige skjøtselen med slått, der gras fjernes, samtidig som det ikke gjødsles. Slått en gang i sesongen, i løpet av juli/begynnelsen av august, ansees som tilstrekkelig for å opprettholde naturkvalitetene. Det kan med fordel byttes på rekkefølgen når innmarksarealet slås for å ta hensyn til insekter og ulike tidspunkter når plantene blomstrer og produserer modne frø.

Del av helhetlig landskap

Ingen spesielle landskapstrekk.

Verdibegrunnelse

Lokaliteten er intakt og viser lang brukskontinuitet. Enga er middels stor med 6,6 daa. og er middels artsrik, men uten forekomst av rødlistede arter. Den viser en variasjon i artssammensetning basert på fuktighetsgradienten. Samlet gir dette verdi B - regionalt viktig.

1.2 Otting 2

Søkbare egenskaper

Navn på lokaliteten Otting 2				Kommune Leirfjord		Områdenr.		
ID i Naturbase			*Registrert i felt av: Annette Bår			Dato: 30.06.2022		
Eventuelle tidligere registreringer og andre kilder (skriftlige og muntlige) Bår, A. 2022. Befaringsnotat. Upubl.						Skjøtselsavtale: Inngått år: - Utløper år: -		
Hovednaturtype: Slåttemark – D01, 100 %				Utforminger: D0113 Frisk næringsrik «natureng», slått (T32-C-6 intermediær eng med svakt preg av gjødsling)				
Tilleggsnaturtyper:								
Verdi (A, B, C): C			Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.) Bilder					
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11)								
Stedkvalitet		Tilstand/Hevd		Bruk (nå):				Vegetasjonstyper: G14
< 20 m	x	God	x	Slått	x	Torvtekt		
20 – 50 m		Svak		Beite		Brenning		
50-100 m		Ingen		Pløying		Park/hagestell		
> 100 m		Gjengrodd		Gjødsling	x			
		Dårlig		Lauving				

Områdebeskrivelse

Innledning

Området ble befart for første gang i 2022 av fagkoordinator for trua naturtyper i Nordland, A. Bår for å se på potensiale for avgrensning av verdifulle slåttemarkslokaliteter. Under befaringen ble det avgrenset 3 potensielle lokaliteter med henholdsvis regional og lokal verdi. I 2023 ble det utarbeidet naturbasebeskrivelser og en skjøtselsplan for disse lokalitetene basert på befarings og intervju med grunneieren.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Staremma er et småbruk som ligger på Otting i Leirfjord kommune. Gården ligger 60 m.o.h. ved foten av en åsrygg i øst. Terrenget heller mot nordvest. Berggrunn er dekt av løsmasser fra hav- og fjordavsetninger, men er ikke spesielt kalkrike.

Slåttemarka avgrenses i nord mot tunet og i øst ligger den inntil slåttemarkslokaliteten *Otting 3*. Mot sør og vest avgrenses arealet ved kanten av «plataet» mot skråningen. Slåttemarka omfatter 1,3 daa totalt.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Enga er godt drenert men bærer preg av gjødsling siden kloakkslam har blitt spredt over enga i 2022. Enga er registrert med utforming D0113 Frisk næringsrik «natureng», slått. I NiN2 faller enga under kartleggingsenhet T32-C-6 intermediær eng med svakt preg av gjødsling.

Artsmangfold

Arter som ble registrert er bl.a. ryllik, engsoleie, engsyre, løvetann sp., rødkløver, småengkall, vanlig arve, engkvein, gulaks, karve, mjødukt og sølvbunke.

Bruk, tilstand og påvirkning

Innmarksarealene nærmest våningshuset utgjør omlag 26 daa og brukes som slåtteland for produksjon av vinterfôr til gårdens sauebesetning. Slåttemarkslokaliteten *Otting 3* omfatter 1,3 daa. Gården drives økologisk og har i dag 30 vinterførete sau.

Fremmede arter

Ingen funn.

Skjøtsel og hensyn

Det er viktig å opprettholde den kontinuerlige skjøtselen med slått, der gras fjernes. Enga har blitt brukt som spredningsareal til kloakkslam. Dette bør helst unngås, men dersom det ikke finnes annet spredningsareal utenom slåttemarkene bør gjødsling begrenses til denne slåttemarka. Uten videre gjødsling er det avgjørende at enga slås og biomassen fjernes for at næringsstoffnivået avtar og gir mulighet til et større arts mangfold.

Slått en gang i sesongen, i løpet av juli/begynnelsen av august, ansees som tilstrekkelig for å opprettholde naturkvalitetene. Det kan med fordel byttes på rekkefølgen når innmarksarealet slås for å ta hensyn til insekter og ulike tidspunkter når plantene blomstrer og produserer modne frø.

Del av helhetlig landskap

Ingen spesielle landskapstrekk.

Verdibegrunnelse

Lokaliteten viser lang brukskontinuitet. Enga er liten med 1,3 daa og arts mangoldet er begrenset til nitrofile engarter grunnet periodevis gjødsling. Det har ikke blitt registrert rødlistede arter. Samlet gir dette verdi C - lokalt viktig. Redusering av næringsstoffnivået tar ofte lang tid og det er avgjørende at enga slås kontinuerlig for at arts mangfold kan øke og enga oppnår verdi B.

1.3 Otting 3

Søkbare egenskaper

Navn på lokaliteten Otting 3				Kommune Leirfjord		Områdenr.		
ID i Naturbase			*Registrert i felt av: Annette Bår			Dato: 30.06.2022		
Eventuelle tidligere registreringer og andre kilder (skriftlige og muntlige)						Skjøtselsavtale: Inngått år: - Utløper år: -		
Hovednaturtype: Slåttemark – D01, 100 % Tilleggsnaturtyper:				Utforminger: D0104 Frisk, fatting eng slått D0101 Fuktig fattigeng slått (T32-C-4 intermediær eng med klart hevdpreg V10-C-1 intermediær våteng)				
Verdi (A, B, C): C			Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.) Bilder					
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11) P1Od Grøfting og drenering P1Om Deponering								
Stedkvalitet		Tilstand/Hevd		Bruk (nå):				Vegetasjonstyper: G12 G4
< 20 m	x	God	x	Slått	x	Torvtekt		
20 – 50 m		Svak		Beite		Brenning		
50-100 m		Ingen		Pløying		Park/hagestell		
> 100 m		Gjengrodd		Gjødsling				
		Dårlig		Lauving				

Områdebeskrivelse

Innledning

Området ble befart for første gang i 2022 av fagkoordinator for trua naturtyper i Nordland, A. Bår for å se på potensiale for avgrensning av verdifulle slåttemarkslokaliteter. Under befaringen ble det avgrenset 3 potensielle lokaliteter med henholdsvis regional og lokal verdi. I 2023 ble det utarbeidet naturbasebeskrivelser og en skjøtselsplan for disse lokalitetene basert på befarings og intervju med grunneieren.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Staremma er et småbruk som ligger på Otting i Leirfjord kommune. Gården ligger 60 m.o.h. ved foten av en åsrygg i øst. Terrenget heller mot nordvest. Berggrunn er dekt av løsmasser fra hav- og fjordavsetninger, men er ikke spesielt kalkrike.

Slåttemarka ligger på øversiden av tunet og strekker seg inntil den skogskledde åsryggen i øst. Mot nord og sør begrenser små drag slåttemarkas utstrekning. *Otting 3* omfatter 9,5 daa.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Grøfter deler enga i flere parseller. Den nedre delen er bedre drenert, mens den øvre delen av enga mot åsryggen er myrlendt. Den nedre delen er registrert med utforming D0104 Frisk, fating eng slått. I NiN2 faller enga under kartleggingsenhet T32-C-4 intermediær eng med klart hevdpreg. I den øvre delen karakteriseres enga av utformingen D0101 Fuktig fattigeng slått som tilsvarer V10-C-1 intermediær våteng jfr. NiN2.

Artsmangfold

Enga er gras- urterik, men med redusert forekomst av typiske arter knyttet til semi-naturlig eng. Dominerende arter er i større grad fukttolerante/nitrofile som ryllik, engsoleie, engsyre, løvetann sp., rødkløver, mjødukt, slåttestarr, åkersnelle og sølvbunke. I tillegg finnes småengkall, engkvein, karve, hvitkløver, fuglevikke og rødsvingel.

Bruk, tilstand og påvirkning

Innmarksarealene nærmest våningshuset utgjør omlag 26 daa og brukes som slåtteland for produksjon av vinterfôr til gårdens sauebesetning. Slåttemarkslokaliteten *Otting 3* omfatter 9,5 daa. Gården drives økologisk og har i dag 30 vinterfôrete sau.

Det har blitt gjennomført en del masseforflytting i enga *Otting 3* for å fylle igjen dalen på sørsiden med påfølgende innsåing, men dette ligger over 8 år tilbake og det er ingen spesielle forskjeller i artssammensetning å se på de ulike delene av enga.

Ellers har enga blitt slått hvert år én gang sent i sommersesongen og graset har blitt tørket til høy. Arealet har ikke blitt gjødslet.

Fremmede arter

Ingen registrert.

Skjøtsel og hensyn

Det er viktig å opprettholde den kontinuerlige skjøtselen med slått, der graset fjernes, samtidig som det ikke gjødsles. Slått en gang i sesongen, i løpet av juli/begynnelsen av august, ansees som tilstrekkelig for å opprettholde naturkvalitetene. Det kan med fordel byttes på rekkefølgen når innmarksarealet slås for å ta hensyn til insekter og ulike tidspunkter når plantene blomstrer og produserer modne frø. Flere inngrep med tanke på arealarondring bør unngås, men vedlikeholdt av grøftene er viktig for drenering og drift av arealet.

Del av helhetlig landskap

Ingen spesielle landskapstrekk.

Verdibegrunnelse

Slåttemarka vurderes til verdi C, med potensiale for oppgradering til verdi B. Enga er stor, men artssammensetning er i stor grad preget av myrlendte forhold med redusert artsmangfold knyttet til semi-naturlig eng. Til tross for tidligere inngrep har eng blitt kontinuerlig skjøttet på tradisjonell vis.

2 Tiltakslogg, grunneiers notater

Her er det plass for grunneier å føre inn egne notater som gjelder gjennomføring av tiltakene.

AREAL/DELOMRÅDE	TYPE TILTAK (EKS SLÅTT, RYDDING, BEITING)	PERIODE	ANTALL DAGSVERK/ TIMER	ÅR

Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) ble opprettet 1. juli 2015 som en fusjon av Bioforsk, Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF) og Norsk institutt for skog og landskap.

Bioøkonomi baserer seg på utnyttelse og forvaltning av biologiske ressurser fra jord og hav, fremfor en fossil økonomi som er basert på kull, olje og gass. NIBIO skal være nasjonalt ledende for utvikling av kunnskap om bioøkonomi.

Gjennom forskning og kunnskapsproduksjon skal instituttet bidra til matsikkerhet, bærekraftig ressursforvaltning, innovasjon og verdiskaping innenfor verdikjedene for mat, skog og andre biobaserte næringer. Instituttet skal levere forskning, forvaltningsstøtte og kunnskap til anvendelse i nasjonal beredskap, forvaltning, næringsliv og samfunnet for øvrig.

NIBIO er eid av Landbruks- og matdepartementet som et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter og eget styre. Hovedkontoret er på Ås. Instituttet har flere regionale enheter og et avdelingskontor i Oslo.